

Skal dyrene dø – eller eksporten opgives?

Af Peter Sandøe, Københavns Universitet, Det Biovidenskabelige Fakultet

I august måned 2007 blev Storbritannien ramt af den frygtede kvægsygd, mund- og klovsyge. Sygdommen er ikke kun frygtet, fordi den er alvorlig. Dyrene kan, selv om de gennemgår et meget ubehageligt sygdomsforløb, faktisk komme sig. Og sygdommen smitter ikke til mennesker.

Sygdommen er derimod først og fremmest frygtet, fordi den er ekstremt smitsom, og fordi man i bekæmpelsen af den typisk afliver og destruerer et meget stort antal dyr. Netop i Storbritannien har man for ikke ret mange år siden været igennem et meget stort udbrud af mund- og klovsyge. Udbruddet startede i februar 2001 i en svinebesætning, hvor landmanden ulovligt havde fodret sine grise med madaffald. Fra svinebesætningen spredte sygdommen sig med vinden til omliggende fåreflokke. Inden sygdommen blev opdaget, havde den via får solgt på markeder spredt sig til store dele af England, Skotland og Wales,

Dengang i 2001 valgte man i Storbritannien at bekæmpe sygdommen. Det viste sig at være kæmpe operation med uhyggelige omkostninger for både mennesker og dyr. Omkring 2000 besætninger, hovedsageligt med kvæg og får, blev ramt. Hver gang, det skete, var forholdsreglerne de samme: Besætningen og alle dyr derpå blev slået ned; og det samme gjorde alle andre besætninger af klovbærende dyr (kvæg, får og grise) inden for en bestemt radius. Området blev endvidere forsejlet, så smitten ikke kunne bringes videre via menneskelig trafik. At gennemføre disse forholdsregler var en opgave så stor, at militæret måtte sættes ind.

De aflivede dyr blev dyrene typisk brændt af i store bunker. Så i sommeren 2001 blev den britiske nattehimmel mange steder lyst op af store bål bestående af brændende køer og får. Dette var en uhyggelig oplevelse. Næsten lige uhyggelig var de astronomiske økonomiske omkostninger, som blev påført de britiske skatteydere, landmænd og andre berørte parter.

Efter en sådan begivenhed rejser spørgsmålet sig uvægerligt: Var det nødvendigt? Det korte svar er her: Nej. En del af omkostningerne kunne måske have været undgået, hvis man i stedet for at aflive sig ud af problemet havde valgt at vaccinere i zoner omkring der, hvor udbruddene foregik. I så fald skulle muligvis et langt mindre antal dyr have ladet livet. Men denne strategi ville, selv om den virkede efter hensigten, have haft sin pris i form af tabte eksportindtægter. Vælger et land at vaccinere, kan det ikke erklæres fri for mund- og klovsyge. Det betyder, at der ikke kan eksporteres til lande, som er fri for mund- og klovsyge.

Så da der i sommeren 2007 blev meldt om udbrud af mund- og klovsyge, skulle den nytiltrådte britiske premierminister tage stilling til, om han i tilfælde af et større udbrud skulle vælge at vaccinere eller om han skulle gøre, lige som man gjorde i 2001. Vi fandt aldrig ud af, hvad han ville vælge, da udbruddet relativt hurtigt blev bragt under kontrol. Men næste gang kunne det være os i Danmark, som står med et udbrud. Hvad vil være det klogeste at gøre i en sådan situation? Hvad vil være det etisk rigtige? Det bør vi nok diskutere igennem, inden vi står i situationen.